

Список використаних джерел

1. Палько О. Історичний досвід реалізації принципу національно-культурної автономії в Естонії. Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України. 2013. Вип. 4 (66). С. 271-282.
2. Constitutin Of Lithuania 1992 (rev. 2006). Constitute. URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Lithuania_2006 (дата звернення 6.11.2024)
3. The Republic of Lithuania law on the state language. Lietuvos respublikos Seimas.
URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=rivwzvvpvg&documentId=TAIS.21941&category=TAD> (дата звернення 6.11.2024).
4. Supreme Soviet of the Lithuanian Soviet Socialist Republic law on ethnic minopities, 23 November 1989, Vilnius. Lietuvos respublikos Seimas.
URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.21840?jfwid=j4ag25ww> (дата звернення 6.11.2024).
5. Republic of Lithuania law on citizenship (as amended by 6 February 1996). Lietuvos respublikos Seimas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-wd7z7qxdi&documentId=TAIS.39633&category=TAD> (дата звернення 6.11.2024).

КЛІМАТИЧНА КРИЗА ТА КРИЗА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Шебаніц Діана

к.і.н., доцент

Шебаніц Віталій

здобувач III курсу, 081 «Право»

Кафедра права

Маріупольський державний університет, Україна

З сивої давними будь-яка війна приносила людству смерть, каліцтво, руйнування споруд та знищення ореолу існування. З часом змінювалася зброя, а наслідки війни все більше впливали на навколишнє середовище. ХХІ століття не стало виключенням: зброя становилася все досконалішою за рахунок збільшення вражаючих факторів, а війни продовжували виникати на нашій планеті. Наслідки деяких з них, наприклад війни у В'єтнамі, навколишнє природне середовище відчуває і досі, незважаючи на те, що війна на території завершилася більш ніж півстоліття тому.

У 2022 році Україна також відчула всі негативні наслідки війни на своїй території: смерть, каліцтво, руйнація та забруднення території. Негативні наслідки війни, нажаль, відчуватимуть ще декілька поколінь.

Станом на сьогодні майже неможливо визначити реальний вплив війни на навколишнє природне середовище України.

По-перше, війна ще не закінчилась, а значна частина її території залишається тимчасово окупованою. Про попередні наслідки можна казати лише за наявною інформацією.

По-друге, застосування дронів, що є «новелою» сучасної війни, окрім традиційних факторів, так би мовити стандартних боєприпасів, несе додаткову загрозу – у ґрунт та атмосферу потрапляють літій-іонні елементи живлення, які використовуються в конструкції дронів.

Війна порушує багато прав, в тому числі право людей на чисте довкілля, яке гарантовано в конституціях багатьох країн світу. На прикладі України можна стверджувати, що війна принесла багато шкоди зруйнувавши багато ділянок з їхніми екосистемами, змінивши їх та забруднивши довкілля на багато років уперед. Згідно інформації з сайту «EcoZagroza» станом на 03.11.2024 року сума задокументованих збитків через озброєну агресію з боку Росії склала 146.6 млрд гривень (3.546.038.461 доларів): знищено об'єм води на 14.395 куб. км; площа підтоплених лісів склала 63.447 га; зафіксовано 1144 постраждалих домогосподарств [1].

Окупація територій, а також закриття або призупинення промислових підприємств є одним з факторів зменшення не тільки «звичайних» податків (податок на прибуток, податок на додану вартість, податок з доходів фізичних осіб тощо), а й такого «специфічного» податку як екологічний податок. Не зважаючи на те, що в Україні екологічний податок був найнижчим в Європі та складав 1,5 % його зменшення також негативно впливає на економіку України [2, с.2].

Війна негативно впливає на екосистему держав, військові дії спричинили масові проблеми з отруєнням водних ресурсів країни. Усі вибухи, попадання хімікатів та боєприпасів (гільз, уламків ракет, дронів, елементів живлення) до ґрунту - негативно впливають на родючість землі. Значні викиди вуглекислого газу, вибухи, пожежі, руйнування критичної інфраструктури та домогосподарств, змінення ландшафтів в наслідок руйнування Каховської ГЕС та інших дамб все це вносить свій негативний вплив, наслідки якого в повній мірі зможуть вивчити лише наступні покоління.

Війна зруйнувала усе що було природньо чистим та придатним до життя, як наслідок маємо спалену землю, отруєну важкими металами від детанованих ракет, гільз та хімічних речовин. Свинець, який використовується у боєприпасах осідає та накопичується в ґрунті, що робить землю не родючою та непридатною для вирощування будь - яких культур, та може бути смертельно небезпечним для тварин. У свою чергу вибухи ракет та руйнація інфраструктури приводять до осідання кадмію та ртуті, під час детонації ракет та артилерійських снарядів утворюється низка хімічних сполук: чадний газ (CO), вуглекислий газ (CO₂), водяна пара (H₂O), бурий газ (NO), закис азоту (N₂O), діоксид азоту (NO₂), формальдегід (CH₂O), пари ціанистої кислоти (HCN), азот (N₂), а також велика кількість токсичної органіки, окислюються

навколишні ґрунти, деревина, дернина, конструкції. Під час вибуху всі речовини проходять повне окиснення, а продукти хімічної реакції вивільняються в атмосферу. Основні з них - вуглекислий газ і водяна пара - не є токсичними, а шкідливі в контексті зміни клімату, оскільки обидва є парниковими газами. В атмосфері оксиди сірки та азоту можуть спричинити кислотні дощі, які змінюють рН ґрунту та викликають опіки рослин, до яких особливо чутливі хвойні. Кислотні дощі мають негативний вплив і на організм людини, інших ссавців та птахів, впливаючи на стан слизових тканин та органів дихання [3].

Застосування РФ хімічної зброї, хлору та фосфатних боєприпасів які винищують усе довкілля є військовими злочинами.

Ракетне паливо, яке є результатом переробки нафтопродукту також вносить свій негативний вплив. Воно осідає у нижніх шарах ґрунту та ґрунтових вод, що призводить до забруднення та порушенню обміну енергії та вологості між землею та повітрям. Знищення значної кількості домогосподарств обумовило забруднення пестицидами: аміак та сірчана кислоти знищують мікрофлори у великому обсязі на зруйнованих територіях. Як результат, лише регулярні обстріли та протидії їм задля захисту людського життя, забруднюють ґрунти, негативно впливають на стан повітря, а також несуть великий ризик забруднення ґрунтових вод, що тільки збільшує ризик поширення отрути.

27 лютого 2022 року російські військові вразили балістичною ракетою нафтобазу у Васильківському районі Київської області. Унаслідок ракетного удару виникла пожежа. На території нафтобази поблизу села Крячки загорілися 10 цистерн по 2000 м³ бензину та дизельного палива. Подібні випадки сталися в Охтирці, Луганську, Чернігові, Житомирі, Черняхіві.

03 березня 2022 року в селі Чайки під Києвом снаряд влучив у склад з пінополіуретаном, через що на складі та в прилеглий до нього офісній будівлі сталася пожежа. Продукти горіння пінополіуретану спричиняють як отруєння тварин та людей, так і сприяють появі кислотних дощів. Небезпека кислотних дощів у тому, що вони спричиняють опіки рослин. Це призводить до зменшення біомаси у сільськогосподарських культур, а також до ослаблення диких рослин та лісових культур. Ослаблені ліси можуть швидко вражатися шкідниками, що у свою чергу сприяє зростанню кількості мертвої деревини лісу та поширенню пожеж в екосистемах [3].

Нажаль війна також має стратегічні цілі за які велись, ведуться та будуть вестись бойові дії з частковим руйнуванням або повним знищенням. Так, у Маріуполі були зруйновані два заводи «Ілліча» та «Азовсталь» площами у 10.804.111 м² та 10.245.000 м² відповідно. Зазначені металургійні заводи були майже повністю («Азовсталь») або частково («Ілліча») зруйновані у ході масштабних обстрілів із застосуванням хімічної зброї. Також була знищена Каховська ГЕС руйнація якої привела до катастрофічних наслідків, а саме: великої втрати запасів питної води, уламки та хімікати забруднили та отруїли її – приблизно 150 тон мастила. Також були пошкоджені та зруйновані

природоохоронні парки «Нижньодніпровський», «Кам'янська Січ», «Білобережжя Святослава» Чорноморському біосферному заповіднику, який охороняє ЮНЕСКО. Зоопарк «Казкова діброва» в окупованій Новій Каховці було повністю затоплено. Врятуватися змогли лише лебеді та качки. Затоплення прибережних територій знищило врожаї, переважно овочевих культур. Затоплено єдиний в Україні державний завод осетрових риб «Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод імені академіка С. Т. Артющика», який працював з 1984 року; На початку 2024 року, українські вчені підраховали екологічні збитки після катастрофи на Каховській ГЕС приблизно у 14 млрд. долларів.

За все це країна агресор має нести передбачену кримінальним кодексом України відповідальність, зокрема за статтями 438 «Порушення законів та звичаїв війни» та 441 «Екоцид» [4].

Особливо важливою є проблема знищення лісів через влучання туди ракет чи ведення активних бойових дій, понад 63 тисячі Га лісів було знищено, частину або затоплено, або випалено. Така значна шкода зумовила великий викид до атмосфери вуглекислого газу, на роки лишила Україну можливості перероблювати вуглекислий газ у кисень завдяки деревам, та завдала значної шкоди природній фауні. Деякі види птахів покинули свої домівки назавжди як і більшість інших тварин, їх дім було зруйновано на десятиріччя та навряд чи це буде відшкодовано.

Також війна стала причиною дефіциту товарів для країн, яким Україна постачала своє зерно та інші види культур. Збройна агресія відбувається не тільки на землі, в повітрі, але ще й на воді, таким прикладом став російський напад на українські судна з зерновими культурами в 2022 році.

Оскільки Україна була експортером зерна й для країн третього світу в 2021 році та довела спроможність експортувати 20 млн тон, у 2022 році багато країн Африки були залежними від неї, але війна залишила за Україною лише 75% ділянок для вирощування зерна, усе одно українці змогли зібрати потрібну кількість для забезпечення не тільки своїх потреб, а й забезпечити потреби для імпортерів. Нажаль в тому році російський агресор не дав можливості судам здійснити відправку вантажу та 20 млн. тон залишилися до наступних часів, створивши загрозу дефіциту і ймовірність голоду у країнах, що не відносяться до війни.

Реальний вплив на навколишнє природне середовище та сума завданих збитків буде визначена лише після закінчення війни. Кожен день війни збільшує суму збитків та завдає суттєвої шкоди довкіллю, а кліматична криза може проявитися не тільки на території України, а й в будь-якому куточку світу.

Список використаних джерел

1. EcoZagroza. Офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/>
2. Reznik O., Mazievich T., Shebanits D., Puzanova G., Pyrih I. (2020). Peculiarities of ecological taxation in Ukraine and the world. Journal of Legal,

Ethical and Regulatory. Issues, vol. 23, no. 1, pp. 1-6. URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4624/1/T.%20Mazievich%20Peculiarities-of-ecological-скопус.pdf>

3. Омельчук О., Садогурська С. Природа та війна: як військове вторгнення Росії впливає на довкілля України. Екодія. URL: <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html>

4. Річниця підриву Каховської ГЕС: які наслідки екоциду та що відбувається зараз. URL: <https://flot2017.com/richnytsia-pidryvu-kakhovskoi-hes-iaki-naslidky-ekotsydu-ta-shcho-vidbuvaietsia-zaraz/>

КРИМІНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ: НОВИ ВИКЛИКИ ТА ФУНКЦІЇ

Артюшенко Кирило Русланович

курсант

Факультет підготовки фахівців для

підрозділів кримінальної поліції

Національної поліції України

Дніпропетровський державний університет

внутрішніх справ, Україна

Валєєв Руслан Гельманович

доцент

Кафедра адміністративного права і процесу

Дніпровський державний університет

внутрішніх справ, Україна

Кримінальна поліція є одним з ключових підрозділів Національної поліції України. Її основне завдання полягає в боротьбі зі злочинністю, розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень. Цей підрозділ відіграє визначальну роль у забезпеченні правопорядку та безпеки громадян, особливо під час ускладнення криміногенної обстановки, військового стану, розвитку організованої злочинності.

Історія розвитку кримінальної поліції в Україні тісно пов'язана з історичними етапами державотворення. За часів Радянського Союзу правоохоронні функції виконувала міліція, яка була інструментом тоталітарного режиму. Її основними завданнями були боротьба з політичними опонентами та забезпечення дотримання радянських законів. Окремий підрозділ міліції займався розкриттям злочинів. Після здобуття Україною незалежності правоохоронна система зазнала значних змін. Однак, міліція, яка зберіглася з радянських часів, часто зазнавала критики через корупцію та неефективність. Переломним моментом стала реформа 2015 року, коли міліцію було замінено на Національну поліцію. Нова поліція отримала ширші